

$$\frac{Y_m}{U_m} = M(\omega_0) = |H(\omega_0)|; \varphi(\omega_0) = \arg H(j\omega_0) \quad (2.384)$$

Deci **modulul raspunsului la frecventa** este egal cu raportul dintre amplitudinea oscilatiei de la iesire si amplitudinea oscilatiei de la intrare, iar **argumentul** sau este egal **cu faza oscilatiei de la iesire**.

Pe baza **raspunsului la frecventa s-a dezvoltat metoda** de analiza si sinteza a sistemelor dinamice, denumita **metoda frecventiala**.

2.4.2.2. Reprezentari grafice ale raspunsului la frecventa ale sistemelor monovariabile netede

Raspunsul la frecventa $H(j\omega)$ este o functie complexa de variabila reala ω . Se utilizeaza reprezentarile grafice:

a) În planul complex $H_R(\omega)$, $jH_I(\omega)$ se traseaza hodograful fazorului $H(j\omega)$, pentru $\omega \in \mathbf{R}$ care se denumeste *loc de transfer* al raspunsului la frecventa. Locul de transfer este o curba în planul $H(j\omega)$ gradata în valori ale pulsatiei ω , fig. 2.55.

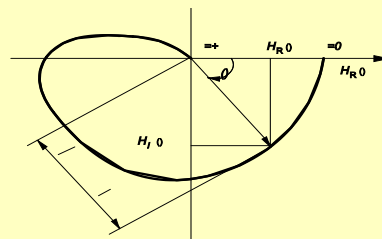

Fig. 2.55

b) Se reprezinta grafic separat functiile $M(\omega)$ si $\varphi(\omega)$ pentru $\omega \in [0, \infty)$ sau functiile $H_R(\omega)$ si $H_I(\omega)$ pentru $\omega \in [0, \infty)$.

$M(\omega)$ si $\varphi(\omega)$ se denumesc **caracteristica modul-frecventa**, respectiv **caracteristica faza-frecventa**.

$H_R(\omega)$ și $H_I(\omega)$ se denumesc **caracteristica reala de frecvență**, respectiv, **caracteristica imaginara de frecvență**.

c) Se reprezintă **grafic caracteristica modul-faza**, luând în **abscisa faza $\varphi(\omega)$** iar în **ordonata modulul $M(\omega)$** și se gradează curba în valori ale lui ω . O asemenea caracteristică se numește **locul lui Black**.

d) Se trasează grafic $M(\omega)$ și $\varphi(\omega)$ în **coordonate logaritmice**. Aceste caracteristici constituie **diagrama Bode**.

2.4.2.2.1 Locul de transfer al răspunsului la frecvență

Răspunsul la frecvență $H(j\omega)$ fiind transformata Fourier a unei funcții reale (răspunsul la impuls) satisface relațiile

$$H(-j\omega) = \overline{H(j\omega)}$$

$$H_R(-\omega) = H_R(\omega); H_I(-\omega) = -H_I(\omega) \quad (2.395)$$

$$M(-\omega) = M(\omega); \varphi(-\omega) = -\varphi(\omega).$$

Deci partea reală $H_R(\omega)$ este o funcție pară, iar partea imaginară $H_I(\omega)$ este o funcție impară. $M(\omega)$ este o funcție pară, iar $\varphi(\omega)$ este o funcție impară.

Rezultă **ca locul de transfer este simetric** față de axa reală.

Locul pentru pulsații pozitive $\omega \in [0, \infty)$ numit și loc de transfer pozitiv. Locul de transfer negativ, corespunzător pulsațiilor negative $\omega \in (-\infty, 0)$ **va fi simetricul față de axa reală a locului de transfer pozitiv.**

Intersecțiile locului de transfer cu cele două axe se obțin rezolvând ecuațiile:

$$H_R(\omega) = 0; H_I(\omega) = 0. \quad (2.396)$$

Locul de transfer în domeniul frecvențelor foarte mari

Forma locului de transfer în domeniul frecvențelor foarte mari va depinde de diferența $m - n$.

Pentru ω tinzând la infinit se obtine

$$\begin{aligned} \lim_{\omega \rightarrow \infty} H(j\omega) &= \lim_{\omega \rightarrow \infty} \frac{b_m(j\omega)^m + b_{m-1}(j\omega)^{m-1} \dots + b_1 j\omega + b_0}{(j\omega)^n + a_{n-1}(j\omega)^{n-1} + \dots + a_1 j\omega + a_0} = \\ &= \lim_{\omega \rightarrow \infty} b_m(j\omega)^{m-n} = b_m e^{j(m-n)\frac{\pi}{2}} \lim_{\omega \rightarrow \infty} \omega^{m-n}. \end{aligned} \quad (2.397)$$

Pentru $m - n \geq 1$, $|H(j\omega)| = \infty$ pentru $\omega \rightarrow \infty$, locul de transfer tinde la infinit tangent la semi-axa de unghi $\varphi = (m - n)\pi/2$ daca $\text{sgn } b_m = +1$ sau $\varphi = +(m - n)\pi/2 + \pi$ daca $\text{sgn } b_m = -1$.

Pentru $m - n = 0$, $\lim_{\omega \rightarrow \infty} H(j\omega) = b_m = \text{constant}$

deci punctul corespunzator apartine axei reale, pe semi-axa pozitiva daca $\text{sgn}(b_m) = 1$ sau pe semi-axa negativa daca $\text{sgn}(b_m) = -1$.

Pentru $m - n \leq -1$, locul de transfer ajunge în origine fiind tangent la semi-axa de argument

$$\varphi = -(n - m)\pi/2 \quad \text{daca } \text{sgn}(b_m) = +1$$

$$\varphi = -(n - m)\pi/2 + \pi \quad \text{daca } \text{sgn}(b_m) = -1$$

Atât pentru $m - n \geq 1$ cât și pentru $m - n \leq -1$ se pune în evidență o periodicitate de 4. Pentru $\text{sgn}(b_m) > 0$ și $-4 \leq m - n \leq 4$, în fig. 2.56 se prezintă forma locului de transfer la frecvențe foarte mari, în toate situațiile posibile.

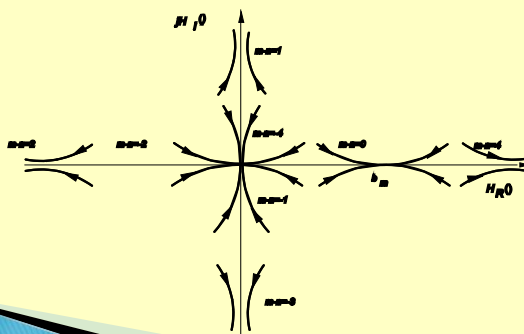

Fig. 2.56

Locul de transfer în domeniul frecvențelor foarte mici

Se considera ca locul de transfer $H(j\omega)$ are în origine un pol de multiplicitate α , conform relației

$$H(j\omega) = \frac{b_m(j\omega)^m + b_{m-1}(j\omega)^{m-1} + \dots + b_0}{(j\omega)^\alpha [a_l(j\omega)^l + a_{l-1}(j\omega)^{l-1} + \dots + a_0]} =$$

$$= \frac{b_0}{a_0} (j\omega)^{-\alpha} \left[\frac{b_m'(j\omega)^m + \dots + b_r'(j\omega) + I}{a_l'(j\omega)^l + \dots + a_r'(j\omega) + I} \right]; \quad l + \alpha = n \geq m. \quad (2.398)$$

Forma locului de transfer în domeniul frecvențelor mici va depinde de α . Astfel pentru $\omega \rightarrow 0$, din (2.398) se obține

$$\lim_{\omega \rightarrow 0_+} H(j\omega) = \lim_{\omega \rightarrow 0_+} \frac{b_0}{a_0} (j\omega)^{-\alpha} = k e^{-j\alpha \frac{\pi}{2}} \lim_{\omega \rightarrow 0} \omega^{-\alpha} \quad (2.399)$$

Pentru $\alpha = 0$, $H(0_+) = \text{constant}$, aparține axei reale.

Pentru $\alpha \leq -1$, $|H(j\omega)|_{\omega=0_+} = 0$, locul de transfer pentru $\omega \rightarrow 0$ ajunge în originea axelor, fiind tangent (în origine) la semi-axa de argument

$$\varphi = -\alpha\pi/2 \quad \text{daca } \text{sgn } k = +1$$

$$\varphi = -\alpha\pi/2 + \pi \quad \text{daca } \text{sgn } k = -1 \quad (2.400)$$

Pentru $\alpha \geq 1$, $|H(j\omega)|_{\omega=0_+} = \infty$, locul de transfer tinde la infinit, tangent la semi-axa de argument

$$\varphi = -(\alpha)\pi/2 \quad \text{daca } \text{sgn } k = +1$$

$$\varphi = -(\alpha)\pi/2 + \pi \quad \text{daca } \text{sgn } k = -1 \quad (2.401)$$

În cazul când $\alpha = +1$ se poate arăta ca $|H_R(0_+)|$ este finit, iar $|H_I(0_+)| = \infty$, deci locul de transfer va avea ca asimptotă dreaptă de abscisa $H_R(0_+)$. Pentru aceasta se scrie $H(j\omega)$ sub forma următoare

$$H(j\omega) = \frac{k \prod_{k=1}^m [d_k(j\omega) + 1]}{j\omega \prod_{i=1}^l [c_i(j\omega) + 1]} \quad (2.401)$$

În relația (2.400) se amplifică cu conjugata numitorului în membrul drept și se **separa partea reală și partea imaginară**.

$$H(j\omega) = \frac{k}{j\omega} \frac{1 + j\omega \left[\sum_{k=1}^m d_k - \sum_{i=1}^n c_i \right] + (j\omega)^2 [\dots]}{1 + \omega^2 \sum_{i=1}^n c_i^2 + \dots} \quad (2.401)$$

$$H_R(0_+) = \lim_{\omega \rightarrow 0_+} \operatorname{Re} H(j\omega) = k \left[\sum_{k=1}^m d_k - \sum_{i=1}^l c_i \right] = K. \quad (2.402)$$

$$H_I(0_+) = \lim_{\omega \rightarrow 0_+} \operatorname{Im} H(j\omega) = k e^{-\frac{j\pi}{2}} \lim_{\omega \rightarrow 0_+} \frac{1}{\omega} \quad (2.403)$$

Pentru $\alpha \leq -1$ și pentru $\alpha \geq 1$ se pune în evidență o periodicitate de 4. În fig. 2.57 se prezintă **forma locului de transfer pentru $\omega \rightarrow 0_+$** , pentru toate situațiile $-4 \leq \alpha \leq 4$, și $\operatorname{sgn} k = +1$.

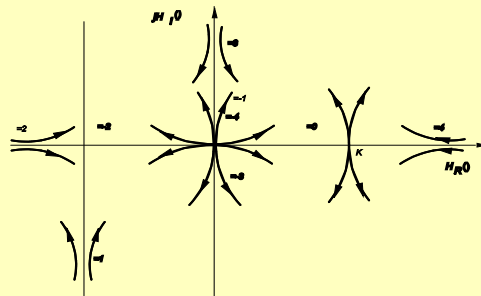

Fig. 257

Exemplul 2.22. Să se traseze locul de transfer pentru sistemul linear constant monovariabil descris de funcția de transfer

Raspunsul la frecventa al sistemului este

$$H(j\omega) = \frac{9(j\omega + 2)}{j\omega(j\omega + 1)(j\omega + 3)}. \quad (2.406)$$

Deoarece $n - m = 2$, pentru $\omega \rightarrow \infty$, $H(j\omega)$ tinde catre originea sistemului de axe tangent la semiaxa reala negativa. Deoarece $\alpha = +1$ pentru $\omega \rightarrow 0$, $H(j\omega)$ tinde la ∞ , tangent la dreapta paralela cu axa imaginara de abscisa $K = -5$. Se separa partea reala $H_R(\omega)$ si partea imaginara $H_I(\omega)$ din $H(j\omega)$ si vor rezulta relatiile de mai jos

$$H_R(\omega) = \frac{-9(5 + \omega^2)}{16\omega^2 + (3 - \omega^2)^2}$$

$$H_I(\omega) = \frac{-9(2\omega^2 + 6)}{\omega [16\omega^2 + (3 - \omega^2)^2]}$$

Tabelul de valori este prezentat mai jos

ω	0_+	1	$\sqrt{3}$	∞
$H_R(\omega)$	-5	-2.7	-1.5	0
$H_I(\omega)$	$-\infty$	-3.6	-1.3	0

Locul de transfer este reprezentat în fig. 2.58.

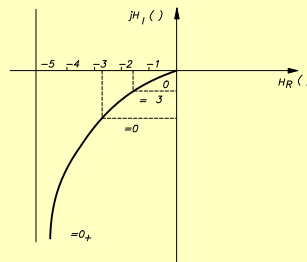

Fig.2.58

2.4.2.2.2. Caracteristici de frecventa. Diagrama Bode

- ▶ Caracteristicile de frecventa se reprezinta de obicei în coordonate rectangulare simple.
- ▶ Caracteristicile $M(\omega)$ si $\varphi(\omega)$ se pot reprezenta si în **coordonate logaritmice**. Se introduce o masura a amplificarii sistemului (a modulului $M(\omega)$) definita prin (2.407)

$$A_{dB}(\omega) = 20 \lg M(\omega) \quad (2.407)$$

$A_{dB}(\omega)$ se numeste **atenuare** si se masoara cu o **unitate de masura a amplificarii**, introdusa în mod artificial, numita **decibel** si **notata dB**. Astfel, de exemplu, pentru o amplificare de 1000 corespunde o atenuare de 60 dB.

Caracteristica $A_{dB}(\omega)$ se numeste **caracteristica atenuare-frecventa** si se reprezinta luând în ordonata o **scara liniara pentru atenuarea în decibeli**.

Pentru **caracteristica faza-frecventa** în ordonata se iau valorile fazei φ exprimate în **grade sau în radiani**.

Perechea de caracteristici: $A_{dB}(\omega)$ - atenuare-frecventa si $\varphi(\omega)$ -faza-frecventa reprezinta diagrama Bode sau caracteristicile logaritmice de frecventa.

Avantaje:

1. În cazul sistemelor formate din **elemente conectate în serie**, operatiilor de multiplicare le corespund în diagrama Bode operatii de **sumare algebrica**. Astfel pentru n elemente înseriate raspunsul la frecventa se poate exprima în forma

$$H(j\omega) = H_1(j\omega)H_2(j\omega)\cdots H_n(j\omega) = \prod_{k=1}^n |H_k(j\omega)| e^{j\varphi_k(\omega)} =$$

$$\left[\prod_{k=1}^n |M_k(\omega)| \right] e^{j \sum_{k=1}^n \varphi_k(\omega)} = M(\omega) e^{j\varphi(\omega)} \quad (2.408)$$

$$M(\omega) = \prod_{k=1}^n M_k(\omega); \quad \varphi(\omega) = \sum_{k=1}^n \varphi_k(\omega) \quad (2.409)$$

Logaritmând expresia modulului și înmulțind-o cu 20 se obține

$$A_{dB}(\omega) = \sum_{k=1}^n A_{kdB}(\omega) \quad (2.410)$$

Pentru **elementele conectate în serie atenuarea rezultanta este suma atenuarilor elementelor componente**, iar **faza rezultanta $\varphi(\omega)$ este egală cu suma fazelor respectivelor elemente**.

2. Pe diagrama Bode apare **posibilitatea trasării** mult mai **usoare** a caracteristicii $A_{kdB}(\omega)$ a fiecărui element k cu ajutorul celor **două asimptote determinate** pentru **frecvențele foarte mici și pentru frecvențele foarte mari**.

3. **Utilizarea caracteristicilor logaritmice de frecvență** permite **cuprinderea unor domenii mai întinse de valori pentru pulsația ω** .

În cazul elementelor cu funcții de transfer racionale care admit zerourile $z_1, z_2, \dots, z_m$ și respectiv polii $p_1, p_2, \dots, p_n$ presupuse reale și distincte, se poate scrie

$$H(s) = \frac{b_m s^m + \dots + b_1 s + b_0}{s^n + a_{n-1} s^{n-1} + \dots + a_1 s + a_0} = \frac{b_m (s - z_1) \dots (s - z_m)}{(s - p_1)(s - p_2) \dots (s - p_n)} \quad (2.411)$$

Se definesc constantele de timp

$$T_i = -\frac{1}{p_i}, \quad T_l' = -\frac{1}{z_l}, \quad i = 1, 2, \dots, n; \quad l = 1, 2, \dots, m \quad (2.412)$$

Funcția de transfer (2.411) devine

$$H(s) = \frac{b_m \left(\prod_{l=1}^m (-z_l) \right) \left[\prod_{l=1}^m (T_l' s + 1) \right]}{\left(\prod_{i=1}^n (-p_i) \right) \left[\prod_{l=1}^m (T_l s + 1) \right]} = \frac{k_1 \left[\prod_{l=1}^m (T_l' s + 1) \right]}{\left[\prod_{l=1}^m (T_l s + 1) \right]} \quad (2.413)$$

$$k_1 = \frac{b_m \left(\prod_{l=1}^m (-z_l) \right)}{\left(\prod_{i=1}^n (-p_i) \right)}$$

Raspunsul la frecventa al sistemului rezulta din (2.413) pentru $s = j\omega$

$$H(j\omega) = \frac{k_1 \left[\prod_{l=1}^m (T_l' j\omega + 1) \right]}{\left[\prod_{l=1}^m (T_l j\omega + 1) \right]} \quad (2.415)$$

Modulul raspunsului la frecventa va fi

$$M(\omega) = |H(j\omega)| = \frac{k_1 \left[\prod_{l=1}^m |(T_l' j\omega + 1)| \right]}{\left[\prod_{l=1}^m |(T_l j\omega + 1)| \right]} = \frac{k_1 \prod_{l=1}^m \sqrt{T_l'^2 \omega^2 + 1}}{\prod_{i=1}^n \sqrt{T_i^2 \omega^2 + 1}} \quad (2.416)$$

iar atenuarea se poate scrie

$$A_{dB}(\omega) = 20 \lg k_1 + \sum_{l=1}^m 20 \lg \sqrt{1 + T_l'^2 \omega^2} - \sum_{i=1}^n 20 \lg \sqrt{1 + T_i^2 \omega^2} \quad (2.417)$$

Pentru trasarea rapida a caracteristici atenuare-frecventa pentru fiecare termen elementar de forma

$$A_{k,dB}(\omega) = 20 \lg \sqrt{1 + T_k^2 \omega^2} \quad (2.418)$$

se determina asimptotele pentru $\omega \rightarrow 0$ si $\omega \rightarrow \infty$. Aceste asimptote sunt

$$A_{k,dB}(\omega) = 0, \quad \omega \leq \frac{1}{T_k} \quad \text{de panta nula si} \quad (2.419)$$

$$A_{kdB}(\omega) = 20 \lg \omega T_k, \quad \omega \geq \frac{1}{T_k} \quad (2.420)$$

de panta 20 dB/decada.

Din (2.417) rezulta ca se poate obtine **caracteristica atenuare rezultanta** prin **însurarea algebrica a caracteristicilor termenilor elementari**.

$$A_{dB}(\omega) = 20 \lg k_1 + \sum_{i=1}^m 20 \lg T_i' \omega - \sum_{i=1}^n 20 \lg T_i \omega$$

$$\omega T_i' \geq \frac{1}{T_i'}, \quad \omega T_i \geq \frac{1}{T_i} \quad (2.421)$$

unde în $\sum_{i=1}^r (\cdot)$ sunt cuprinsi numai termenii din suma (2.417) pentru care, la acea valoare a lui ω , $T_k \omega \gg 1$.

Deci daca ω variaza de la 0 la ∞ , la fiecare valoare a pulsatiei $\omega_k = 1/T_k$ în sumele din membrul drept apare un termen si deci se modifica panta caracteristicii asimptotice de frecventa.

Punctele de abscisa $\omega_l = 1/T_l'$ si $\omega_i = 1/T_i$ se numesc **puncte de frângere** ale caracteristicii. Deoarece din însurarea a doua functii liniare continue de panta m_1 si m_2 se obtine o functie liniara continua de panta $m_1 + m_2$, rezulta din (2.417) ca se poate reprezenta **caracteristica atenuare-frecventa asimptotica** printr-o **linie frânta**. **Modificarile de panta** sunt de **+ 20 dB/dec** în punctele de frângere corespunzatoare termenilor pozitivi (respectiv **zerourilor** $\omega_l = 1/T_l' = -z_l$) si de **- 20 dB/dec** în punctele de frângere corespunzatoare termenilor negativi (respectiv **polilor functiei de transfer** $\omega_i = 1/T_i = -p_i$).

Pentru frecventele foarte joase $\omega \leq \min\{\omega_l, \omega_i; l = \overline{1, m}; i = \overline{1, n}\}$

caracteristica atenuare-frecventa are asimptota

$$A_{dB}(\omega) = 20 \lg k_1 \quad (2.422)$$

Cu aceste date se poate trasa caracteristica atenuare-frecventa dupa urmatorul algoritm:

- Se trec pe axa absciselor punctele de frângere.
- Se traseaza asimptota de joasa frecventa (2.422).
- La fiecare punct de frângere panta caracteristicii creste cu 20 dB/dec fata de valoarea precedenta, daca punctul de frângere corespunde unui zerou, respectiv scade cu 20 dB/dec daca punctul de frângere corespunde unui pol al functiei de transfer .

Exemplul 2.23. Se considera o functie de transfer de forma

$$H(s) = \frac{k_1(2s+1)(0,5s+1)}{(100s+1)(10s+1)(0,1s+1)} \quad (2.423)$$

- Punctele de frângere au urmatoarele abscise:

$$\omega_1 = 1/100 = 0,01 \text{ [rad/sec]}; \quad \omega_2 = 1/10 = 0,1 \text{ [rad/sec]};$$

$$\omega_3 = 1/2 = 0,5 \text{ [rad/sec]}; \quad \omega_4 = 1/0,5 = 2 \text{ [rad/sec]};$$

$$\omega_5 = 1/0,1 = 10 \text{ [rad/sec]};$$

ω_3, ω_4 corespund zerourilor, iar $\omega_1, \omega_2, \omega_5$ corespund polilor functiei de transfer.

- Asimptota de joasa frecventa (2.422) se traseaza pentru $\omega < \omega_1 = 0,01$ [rad/sec].

- Pantele caracteristicii asimptotice au valorile:

$$m_0 = 0 \text{ pentru } \omega \in [0, \omega_1);$$

$$m_1 = m_0 - 20 \text{ dB/dec} = -20 \text{ dB/dec pentru } \omega \in (\omega_1, \omega_2);$$

$$m_2 = m_1 - 20 \text{ dB/dec} = -40 \text{ dB/dec pentru } \omega \in (\omega_2, \omega_3);$$

$$m_3 = m_2 + 20 \text{ dB/dec} = -20 \text{ dB/dec pentru } \omega \in (\omega_3, \omega_4);$$

$$m_4 = m_3 + 20 \text{ dB/dec} = 0 \text{ dB/dec pentru } \omega \in (\omega_4, \omega_5);$$

$$m_5 = m_4 - 20 \text{ dB/dec} = -20 \text{ dB/dec pentru } \omega \in (\omega_5, \infty).$$

Caracteristica asimptotica atenuare-frecventa corespunzatoare sistemului (2.423) este reprezentata în fig. 2.59.

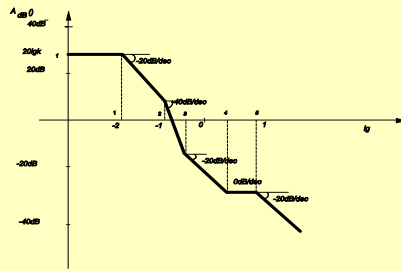

Fig. 2.59

Tinând seama de (2.415) caracteristica faza-frecventa se determina cu relatia

$$\begin{aligned}\varphi(\omega) &= \arg H(j\omega) = \sum_{l=1}^m \arg(1 + T_l' j\omega) - \sum_{i=1}^n \arg(1 + T_i j\omega) = \\ &= \sum_{l=1}^m \arctg(T_l' \omega) - \sum_{i=1}^n \arctg(T_i \omega)\end{aligned}\quad (2.424)$$

Pentru a obtine caracteristica faza-frecventa rezultanta se însumeaza algebric sau grafic caracteristicile faza-frecventa ale termenilor elementari.

Cand în functia de transfer (2.411), **apare un zero sau un pol de ordinul de multiplicitate μ** , în raspunsul la frecventa apare un factor de de forma

$$(1 + jT_k \omega)^\mu \quad \text{respectiv} \quad \frac{1}{(1 + jT_k \omega)^\mu} \quad (2.426)$$

Acestor termeni le corespund **asimptote de înalta pulsatie $\omega > 1/T_k$** de forma

$$A_{dB}(\omega) = 20\mu \lg \sqrt{1 + \omega^2 T_k^2} = 20\mu \lg \omega T_k \quad (2.427)$$

$$A_{dB}(\omega) = -20\mu \lg \sqrt{1 + \omega^2 T_k^2} = -20\mu \lg \omega T_k \quad (2.428)$$

Daca în functia de transfer (2.411) **apare un pol în origine de multiplicitate α** , aceste functii se pot exprima prin

$$H(s) = \frac{kH_1(s)}{s^\alpha} \quad (2.429)$$

iar raspunsul la frecventa este

$$H(j\omega) = \frac{kH_1(j\omega)}{(j\omega)^\alpha} \quad (2.430)$$

În acest caz **asimptota în domeniul frecventelor mici ($\omega \rightarrow 0$)** se va calcula cu relatia

$$A_{dB}(\omega) = 20 \lg k - 20\alpha \lg \omega \quad (2.431)$$

Panta acestei asimptote este

$$m_0 = A_{dB}(10\omega_0) - A_{dB}(\omega_0) = -20\alpha \text{ dB/dec.} \quad (2.432)$$

Aceasta asimptota trece prin punctul de coordonate $\lg \omega = 0$, $A_{dB}(1) = 20 \lg k$ si trasarea ei se face usor (fig. 2.60).

Caracteristica faza-frecventa pentru (2.430) este

$$\varphi(\omega) = -\frac{\alpha\pi}{2} + \arg H_1(j\omega) \quad (2.433)$$

Rezulta ca **polul în origine introduce un defazaj egal cu $-\pi/2$** pentru tot domeniul de pulsatii.

Indici de performanta ai sistemelor dinamice

Se considera o forma tipica a raspunsului indicial $y(t) = w(t)$ prezentata în fig. 2.67.

Valoarea stationara a marimii de iesire este notata $y_s = w_s = H_R(0)$.

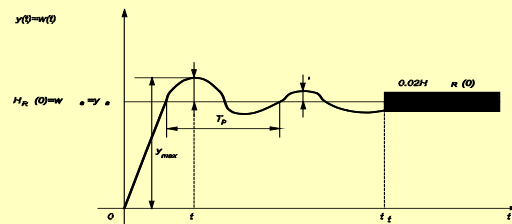

Fig. 2.67